

Салавеліс Д.Є., Сабадирьова А.Л. Сучасні підходи до формування конкурентоспроможності потенціалу підприємства переробної галузі / Салавеліс Д.Є., Сабадирьова А.Л. // Вісник соціально-економічних досліджень. Зб.наук.праць. №35 – Одеса: ОДЕУ. 2009. – с. 246 – 250.
Число знаків з проб.: 13848 знаків.

УДК 334.716.009.12

Салавеліс Д.Є., Сабадирьова А. Л.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ

У статті розглянуті питання щодо формування конкурентоспроможності потенціалу підприємства переробної галузі промисловості, обґрунтовані напрями розвитку теоретичних і практичних аспектів її оцінки та оптимізації в ринкових умовах. Визначені можливості підприємств переробної галузі на сучасному конкурентному ринку України

In the article authors examine question concerning the competitiveness enterprise's potential of processing industry ground directions of development of theoretical and practical aspects of its estimation and optimization in modern terms. The possibilities of processing industry enterprises are certain at the modern competition market of Ukraine.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства є важливою характеристикою і сучасним показником розвитку промислового виробництва в умовах подолання наслідків економічної кризи в Україні. Якщо підприємство має широкий набір компетенції на основі комплексу інтелектуальних, технічних, технологічних, організаційних та економічних характеристик в умовах змін зовнішнього середовища, то конкурентоспроможність його потенціалу забезпечує успішну діяльність на ринку. Відповідно, передумови для перемоги в конкурентній боротьбі у нього пріоритетні. Ці особливості конкурентоспроможності потенціалу потребують розробки науково – методичного інструментарію для оцінки її рівня на підприємствах в ринкових умовах.

Проведення критичного аналізу, дослідження основних інструментів оцінки конкурентоспроможності підприємства, визначення методики, напрямів практичного застосування і оптимізації впливу факторів конкурентоспроможності потенціалу підприємства зроблено на прикладі переробної галузі. Основою реалізації поставлених проблем є умови трансформації економіки в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Чисельні дослідження вітчизняних та зарубіжних авторів свідчать, що визначення конкурентоспроможності потенціалу підприємства є актуальною проблемою, яка потребує докладного вивчення. Засновником теорії конкуренції вважається Адам Сміт, який і розробив механізм конкуренції, що об'єктивно врівноважує галузеву норму прибутку. Він визначив основні умови ефективної конкуренції.

Теоретичні основи, рекомендації щодо економічної діяльності компаній на локальному і міжнародному ринках, практичні приклади з конкурентної боротьби розглянуті Майклом Портером [1, с.85]. Принципи, методи і технології проведення діагностичного дослідження підприємства висвітлені в праці М.В. Афанасьєва, Г.В. Білоконенко [2, с.105].

Методичний апарат рішення актуальних проблем конкуренції на ринку промислової продукції, послідовність діагностики конкурентного середовища підприємства, прийоми і методи аналізу діяльності конкурентів, методика формування стратегії конкуренції і шляхи її реалізації в різних ринкових умовах досліджується Г.Л. Азоевим [3, с.101]. Як вижити компанії і стати конкурентоздатною в сучасних ринкових умовах проаналізовано А.Ю. Юдановим [4, с.23].

Висвітлення нових теоретичних поглядів на зміст конкурентоспроможності підприємства зроблено в монографії Р.А. Фатхутдінова [5, с.146].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте у вітчизняній науковій літературі недостатньо розроблені теоретичні і методологічні питання оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства переробної галузі, а саме:

1. Теоретичні та практичні засади розробки механізму оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства;
2. Напрями і методи оптимізації визначення факторів формування конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Мета статті. Метою статті є узагальнення та обґрунтування окремих базових аспектів формування конкурентоспроможності потенціалу підприємства переробної галузі.

Головним завданням щодо формування конкурентоспроможності потенціалу підприємства, є отримання таких результатів, що придатні для практичного використання і отримання прибутку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будівельний бізнес – складна і багатокомпонентна структура, успішна робота якої заснована на злагодженій роботі чисельних суміжних галузей народного господарства: цементної, бетонної, металопрокатної та ін. Соціальний попит і доступність банківських кредитів спровокували в нашій країні розвиток будівельної галузі, який активно наростав з 2004 року. Саме в цей час спостерігається активний вихід на вітчизняний ринок іноземних будівельних компаній, що привело до посилення конкурентної боротьби на ринку виробництва товарного бетону і ЖБК. З'явилося багато нових підприємств, на будівельний ринок активно проникали лідери світового виробництва цементу, що виявляють цікавість до виробництва бетону.

Варто відмітити, що сьогодні вся цементна галузь України належить іноземним компаніям - німецьким, французьким, російським, португальським і ірландським, що не могло не ускладнити ринкову ситуацію, істотно загостривши конкурентну боротьбу.

Проблема досягнення конкурентоспроможності потенціалу підприємства в переробній галузі є актуальною і вимагає детального вивчення.

Конкурентоспроможність потенціалу виробників бетону в Одеському регіоні забезпечується шляхом структурної перебудови й оновлення підприємств, їхньої реконструкції, розвитку інвестиційного потенціалу, а саме, власних інвестиційних ресурсів, іноземних інвестицій, банківських кредитів.

Для переробної галузі строк окупності інвестицій встановлюється на рівні 5-7 років. При всіх показниках ефективності, що сприяють створенню конкурентоспроможності галузі і окремих її підприємств, можна зробити висновок о необхідності виявлення пріоритетних конкурентів і визначення сили їхньої позиції. Залежно від своєї ролі в конкурентній боротьбі переробні підприємства в сучасних умовах мають займати місце ринкового лідера, претендента, послідовника, і компаній, що знайшли ринкову нішу. В Одеському регіоні налічується більше 40 виробників товарного бетону. Не дивлячись на те, що всі ці підприємства займаються випуском одного продукту, кожне з них відрізняється своїй матеріально-технічною базою, технологією виробництва, ціною політикою на даному ринку, рівнем рекламної діяльності і т.д.

Серед виробників товарного бетону в Одеському регіоні можна виділити такі основні найкрупніші і потужніші виробники:

- ТОВ «Комфорт ЛВ»;
- компанія Дікергофф бетон;
- ТОВ «Хай – Райз констракшнз»;
- ТОВ «ВЕСТТ».

Лідирують серед них за об'ємом виробництва ТОВ «Комфорт ЛВ», яке можна віднести до ринкового лідера, тобто організації з найбільшою ринковою часткою в галузі. Найсучаснішими в плані матеріально-технічної бази, технології виробництва є компанії Дікергофф і «Хай – Райз констракшнз». Дані компанії можна віднести до ринкових претендентів, що борються за збільшення своєї ринкової частки, за входження в число лідерів.

Компанія "Хай-Рейз Констракшнз" виробляє повний цикл робіт від проектування і будівництва об'єктів до їх реалізації і подальшої експлуатації. Власний завод по виробництву бетону обладнаний бетонозмішувальною установкою німецької фірми Liebherr, що дозволяє випускати високоякісний товарний бетон широкого спектру марок. Мікропроцесорна система управління зберігає рецептури бетону і дозволяє з високою точністю дозувати компоненти бетону будь - якого складу з використанням декількох сотень добавок - модифікаторів, які підвищують якість бетону і додають йому спеціальні властивості, прискорюють темпи будівництва, значно знижують його вартість. Власна сертифікована лабораторія забезпечує постійний контроль якості як використовуваних матеріалів, так і готових бетонних сумішей.

Компанія Дікергофф є однією із старих європейських компаній, заснована більше 150 років тому як невелике цементне виробництво сьогодні має в своєму розпорядженні більш ніж 40 заводів в 7 країнах світу. У 2008 році Дікергофф став членом Групи Buzzi Unicem, увійшовши до складу компаній світового масштабу по виробництву цементу, бетону і інертних компонентів, таких як пісок і щебінь. Головний офіс Дікергофф розташований в м. Вісбаден (Німеччина). Основний вид діяльності, довкола якого ведуться всі інші види діяльності, – це виробництво цементу, який виробляється на власних підприємствах в Німеччині, США, Люксембурзі, Чехії, Польщі, Росії і Україні. На український ринок компанія Дікергофф

прийшла в 2000 році відкривши підприємство в місті Києві. Ця керуюча компанія координує всю діяльність та розвиток трьох українських цементних підприємств, які було придбано у 2000 році: ВАТ «Волинь-цемент», ВАТ «ЮГцемент» та ВАТ «Київцемент».

Компанія Дікергофф в Україні упроваджує традиційну німецьку якість, стабільність і надійність. Для досягнення цієї мети компанія проводить комплексну реконструкцію ВАТ «Волинь-цемент», ВАТ «ЮГцемент» і ВАТ «Київцемент» з метою поліпшення екологічних і економічних стандартів їх діяльності і вдосконалення якості продукції. Дікергофф в Україні розпочала виробництво товарних бетонних сумішей на власних заводах у м. Києві, м. Севастополі, м. Одеса та у м. Миколаєві. Всі бетонні заводи компанії Дікергофф є сучасними з усією необхідною інфраструктурою, комп'ютерним управлінням обладнання та мають сертифіковані лабораторії якості.

В Одесі новий бетонозмішувальний вузол, виробництва Німеччини, забезпечує повністю автоматизований процес приготування бетонних сумішей з дотриманням точного дозування компонентів суміші у відповідності до рецепту. Продуктивність заводу 100 кубічних метрів бетонної суміші на годину орієнтована на масштабне будівництво, що потребує значних обсягів товарного бетону стабільної якості у обмежений відрізок часу.

До ринкового послідовника можна віднести компанію «ВЕСТТ», що проводить політику проходження за галузевими лідерами, зберігає свою ринкову частку, не приймає ризикованих рішень.

Взагалі дані чотири компанії дозволяють виробляти більше 100 тис. м³ бетону в рік. Кожна з цих компаній має свою територіальну перевагу. Наприклад, ТОВ «Комфорт ЛВ» і ТОВ «ВЕСТТ» завдяки своєму територіальному розташуванню мають перевагу в центральних районах міста, компанія Дікергофф бетон обслуговує будівельні організації південних районів міста і частково в Одеської області, компанія "Хай-Рейз Констракшнз" працює на будівництвах північно-західних районах міста.

Особливістю сучасного будівельного бізнесу Одеського регіону є те, що багато крупних будівельних компаній, наприклад, такі як СК «Стікон», «Прогрес-Строй», «БМУ – 463», «ЮГ – Строй» вважають за краще мати свої виробничі бази де встановлені бетонні вузли по виробленню товарного бетону, зводячи до мінімуму вжиток бетону, вироблюваного сторонніми організаціями. Така практика дає цікавий і актуальний приклад зростання конкурентоспроможності потенціалу будівельного підприємства, при цьому, зростає автономність підприємства і конкурентна боротьба на ринку будматеріалів.

Структура виробництва бетону в Одеському регіоні приведена на рис.1.

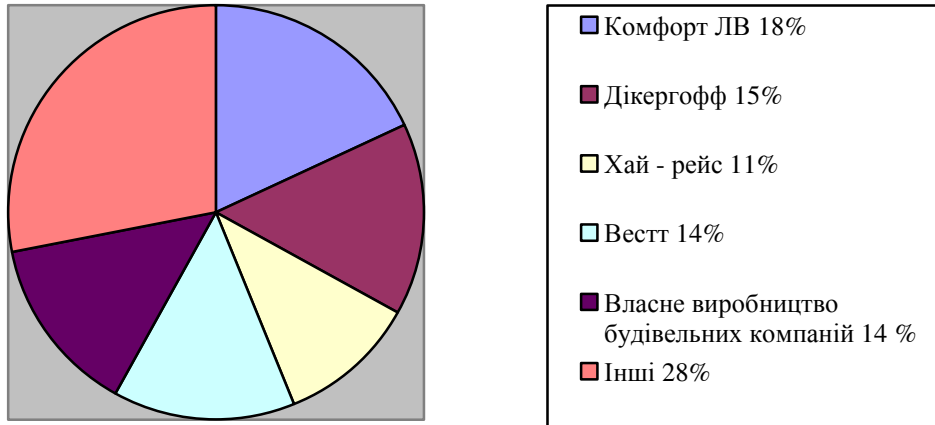


Рис. 1. Виробництво бетону на підприємствах переробної галузі в Одеському регіоні.

З погляду результативності діяльності фірм-конкурентів на будівельному ринку Одеського регіону можна виділити наступні основні фактори, які впливають на завоювання ними конкурентних і сильних позицій:

- імідж фірми;
- концепція продукту, на якій базується діяльність фірми;
- якість продуктів, рівень їхньої відповідності світовому рівню;
- рівень диверсифікованості виробничо-господарської діяльності, різноманітність номенклатури продуктів;
- сумарна ринкова частка головних видів бізнесу;
- потужність науково-дослідної і конструкторської бази;
- потужність виробничої бази, що характеризує можливості підприємства перебудовуватися на випуск нових продуктів і нарощувати обсяги випуску освоєних продуктів;
- фінанси, як власні, так і залучені з боку;
- ринкова ціна з урахуванням можливих знижок чи націнок;
- частота і глибина проведених маркетингових досліджень, їхній бюджет;
- ефективність збуту з погляду використання каналів товарообігу;
- рівень стимулювання збуту;
- рівень рекламної діяльності;
- політика фірми у зовнішньому підприємницькому середовищі, що характеризує здатність фірми керувати в позитивному плані своїми відносинами з державною і місцевою владою, громадськими організаціями, пресою, населенням і т.п.

Дослідження наступних факторів свідчить, що в сучасних умовах на підприємствах Одеського регіону гостро постає проблема збору інформації про конкурентів. Ця проблема для різних галузей і видів діяльності зважається з різним ступенем складності. Так, для підприємств, що входять до складу галузей, що тяжіють до монополістичних чи олігополістичних структур, легше одержувати інформацію з вторинних джерел (обсяги й асортимент продукції, що випускається, ціни, обсяги продажів на різних ринках, фінансове положення підприємств і т.п.). Для підприємств, що входять до складу сильно дисперсних галузей зростає роль первинної інформації, що збирається від споживачів, посередників, з інших джерел. Клієнт у подібних випадках дуже неохоче надає інформацію про послуги фірм – конкурентів.

У будь якого випадку велика роль неформальних методів збору даних, які здійснюються, найчастіше, шляхом проведення технічної, комерційної, маркетингової розвідки. Обґрунтування механізму економічної безпеки підприємства, націленої на забезпечення зростання його потенціалу в умовах конкурентної боротьби.

Висновки та перспективи подальших розробок. Позичій та можливості підприємств переробної галузі на сучасному конкурентному ринку України потребують теоретичного і методичного обґрунтування аспектів формування конкурентоспроможності потенціалу, за яким має бути побудований дійсний механізм спостереження за конкуренцією.

Поширення інвестицій супроводжується залученням банків в інвестиційні проекти для забезпечення росту переробних підприємств. Основою взаємодії банків і підприємств мають стати методики оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємств, як інструмент встановлення оптимальних інвестиційних можливостей підприємства.

Література

1. Портер Майкл Конкуренція / Пер. с англ. Вильямс, 2000. – 304 с.
2. Афанасьев М.В., Білоконенко Г.В. Економічна діагностика: Навч. посібник. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 296 с.
3. Азоев Г.Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 207 с.
4. Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика: Учеб. пособие. – М.: «ГНОМ и Д», 1998. – 381 с.
5. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. – М.: ИНФРА – М, 2000 – 312 с.